

Personlig utrikespolitik

Personlighet är viktigare än världshändelser i den svenska politiken. Men det finns undantag. Den finansiella oron i världen kan vara ett sådant, skriver Anders Mellbourn.

RIKSDAGSVALET 1968 såg länge ut att kunna bli en ryssare för de regerande socialdemokraterna. Men den 21 augusti invaderade Sovjetunionen och andra Warszawapaktsländer dåvarande Tjeckoslovakien för att kväsa den fredliga revolutionen för en socialism med mänskligt ansikte. En månad senare vann socialdemokraterna en av sina största valsegrar.

Utrikespolitiken hade avgjort valet. Men 1968 är ett undantag. Normalt spelar inte utrikespolitiska frågor någon roll i valrörelserna och anses inte ha någon betydelse för utgången. Och det som hände 1968 var ju inte att socialdemokraterna och de borgerliga hade olika syn på Prag invasionen. Men i en orolig tid hade den socialdemokratiska regeringen visat lugn, ansvar och handlingskraft.

MÖJLIGEN KAN MAN på liknande sätt hävda att socialdemokraterna klarade sig bättre än vad det kunnat bli i valet 2002, dels för att Sverige föregående år framgångsrikt (näja; glöm inte kravallerna vid toppmötet i Göteborg) lyckats genomföra sitt första ordförändskap i europeiska rådet, dels på grund av terrorism-oron efter angreppen i New York och Washington 11 september 2001. Den som sitter vid makten har över lag ett övertag i orostider.

I så fall är det alliansregeringen som i år kan vinna på oron i världen. Greklandskrisen ska ju vara ett plus för regeringen och Anders Borg. Kanske kan det bli något liknande med Gazakrisen. Carl Bildts kraftiga kritik mot Israel efter bordningen och dödsskjutningarna på biståndsbåtarna och hans ivriga initiativ att få ihop EU och sedan USA fick till att

Svenska företrädare i världen. Jan Eliasson, Anna Lindh, Carl Bildt, Margot Wallström, Olof Palme, Dag Hammarskjöld.

FOTO: SCANPIX

Vi kan ha synpunkter på både Dag Hammarskjöld och Olof Palme men vi är stolta över att de gjort avtryck.

ANDERS MELLBOURN är chefredaktör för Sändaren och har varit direktör för Utrikespolitiska Institutet.

börja med erkännande även av Pierre Schori – en av dem som gör anspråk på att föra det socialdemokratiska Palmearvet vidare.

Å andra sidan är ju utrikesministern sedan länge en omstridd och polariserande figur i svensk politik. Som utrikesministern far Carl Bildt rastlös omkring i världen och imponerar med sina kontakter och sin energi. Men det framstår oftast som ensamma resor, långt borta från både regering och utrikesdepartement.

NÄR CARL BILDT överraskande plockades fram som utrikesminister för fyra år sedan uppdagades att han haft styrelseuppdrag i samma ryska olje- och naturgassfär som planerade lägga en gasledning i Östersjön delvis inom svensk ekonomisk zon. Han hade suttit i styrelsen för Lundin Oil som nu anklagas som medskyldigt för brott mot mänskliga rättigheter i Sudan.

Men även om förundersökning av folkrättsbrott i Sudan har inletts, verkar inte Bildts oljeintressen klippa fast vid honom. Ironiskt nog har han haft mest problem med sina ensidigt starkt kritiska uttalanden mot Ryssland efter Georgienkriget i augusti 2008. De kanske kostade honom den ledande plats i EU:s framtida utrikesledning som han allmänt antsetts aspirera på.

Hursomhelst vill gärna svenskar se respekterade

och engagerade företrädare ute i världen. Vi kan ha synpunkter på både Dag Hammarskjöld och Olof Palme men vi är stolta över att de gjort avtryck. Carl Bildt är den som i dag bäst fyller den rollen. Anna Lindh var på väg in i den när hon mördades. Och trots namn som Margot Wallström och Jan Eliasson vet vi inte i den här valrörelsen riktigt vad de rödgröna vill i utrikespolitiken och vem som ska företräda dem i världen.

PERSONBETONINGEN i utrikespolitiken återspeglar den historiska samsynen om säkerhets- och neutralitetspolitik. Alliansfriheten skulle stå över de partipolitiska motsättningarna. Följdriktigt har också förändringen av alliansfriheten sedan kalla krigets slut skett gradvis och utan offentlig debatt efter överläggningar mellan partierna i försvarsberedning och riksdagsutskott.

Bland de rödgröna finns nu vissa förhoppningar att knyta an till ett växande missnöje med Sveriges insatser med Nato i Afghanistan. Men just eftersom de stora skiljelinjerna i utrikespolitiken i dag mer går inom partierna än mellan dem (Vänsterpartiet undantaget), torde det bli svårt. För första gången sedan allmänna rösträttens införande deltar svenska soldater i strid under ett valår. Det är omstritt. Men det blir ingen huvudfråga i valet.

ANDERS MELLBOURN

